

A régészeti munkák során 25 különböző méretű gödör és 3 árok került elő. A kiásott objektumokból kevés régészeti lelet (főleg állatsont) vált ismertté. A 3 gödörből ismert, alig fél tucat kerámiatöredék alapján a lelőhely késő szarmata/kora népvándorlás kori lehet. A betöltésük alapján valószínűsíthető, hogy a gödörök egy része szintén ehhez a korszakhoz köthető. Előkerült továbbá még két ún. „piskóta” alakú gödör, melyek formájukat tekintve az őskori telepekről ismert hasonló alakú objektumokkal mutatnak közeli kapcsolatot. Az objektumok jellegéből és elhelyezkedéséből adódóan feltételezhető, hogy egy település részét képezhették, mely az Epreskert utca ezen szakaszára közel merőlegesen húzódnak K-i és Ny-i irányban egyaránt.

Munkatársak: Hullám Dénes régész, Goda Edina, Lönhardt Denisa, Cseke Zsófia és Csécsi Noémi technikusok (Déri Múzeum).

SZELEKOVSKY MÁRTA

60. Debrecen-Nagymacs, Béke Tsz.

(KÖH 37394)

(Hajdú-Bihar megye) Sza

2011. október 4–5-én végeztük el a lelőhely megelőző régészeti kutatását. A Debrecen-Nagymacs és Debrecen-Kismacs közötti szennyvízvezeték nyomvonalába eső lelőhelyen 12 régészeti jelenséget tártunk fel a 2 m széles nyomvonalban. A legkorábbi leletek a római császárkorból kerültek elő. Két szarmata kori veremház részletét tártuk fel. Hossztengelyük K–Ny irányú volt, az egyik kemencéje is beleesett a nyomvonalba. A kemence platnijában nagy mennyiségű kerámiát találtunk. A többi feltárt jelenség leletanyag nélküli teknős aljú, vagy trapéz keresztmetszetű árok volt.

Munkatárs: Fehér Csaba.

D. SZABÓ LÁSZLÓ

61. Debrecen, Rózsa-dűlő

(KÖH 58424)

(Hajdú-Bihar megye) Sza

2011. október 5–7. között végeztük a lelőhely megelőző régészeti kutatását. A Debrecen-Nagymacs és Debrecen-Kismacs közötti szennyvízvezeték nyomvonalába eső lelőhelyen 25 régészeti jelenséget tártunk fel. A lelőhelyre jellemző volt a nagyon kevés kormeghatározó lelet. A szarmata időszakra jellemző méhkas alakú gödörök mellett, a feltárt objektumok nagy része sekély gödör volt. Nem volt lelet a lelőhely É–D irányú teknős aljú árkaiban és a cölöplyukakban sem.

Munkatárs: Fehér Csaba.

D. SZABÓ LÁSZLÓ

62. Decs, Ete

(KÖH 20014)

(Tolna megye) Kk

A mezőváros területén az 1996 óta folyó komplex régészeti kutatási program keretében 2010–2011 folyamán is folytattuk a megfigyeléseket.

2010. január 17-én terepbejárást folytattam a mezőváros területén, az évek óta nem szántott részén. A település feltárt temploma helyén mélyszántást végeztek, a szokásos, késő középkorra jellemző kerámiatöredékeket lehetett látni, valamint téglatörmelék.

Június 6-án, majd 29-én a szántás közben végzett rongálást állapítottuk meg B. Kohári Gabriella régészeti felügyelővel (KÖH) együtt. Az É–D irányú, a két tulajdonos birtoka közötti árokban a mélyítés következtében a szántás alatt már minden bizonnyal egykori épületek maradványait lehetett megfigyelni.

November 25-én további megfigyeléseket végeztem a vízrajzi viszonyok alakulása tekintetében az őszi időjárási viszonyokat figyelembe véve. Továbbra is megfigyelhető a mezőváros dombját egykor körülvevő víz, patak nyoma.

2011-ben augusztus végén és októberben végeztem terepbejárást. A középső és a K-i területen a kukorica utáni szokásos, terepbejárási megfigyelésekre nem volt igazán alkalmas a terület.

Terepbejárásaim fő megfigyelési eredménye, hogy a mezőváros területe további pusztulást mutat a folyamatos szántóföldi művelés miatt. A domb a szántás következtében egyre inkább lepusztul, a szántás mélyülése miatt minden bizonnyal újabb régészeti rétegekbe mélyed, rongálva azokat.

VIZI MÁRTA

63. Demecser határa

(Szabolcs-Szatmár-Bereg megye) U, B, Á

2011. január 18–19-én régészeti terepbejárást végeztünk Demecser határában. A vizsgálat a Dombrád 22 kV-os összekötő vezeték létesítése Kék–Dombrád vonal közötti építkezés területén és környezetében történt. A 2900 m hosszú terület két hosszabb É–D futású, valamint két K–Ny tájolású szakaszból állt. Az első É–D irányú szakasz a Kossuth Tsz-től K-re, kb. 560 m-re, a Nagyhalász–Pátrohai csatorna É-i oldalánál kezdődik. É-i irányban halad kb. 720 m-t egy K–Ny futású dűlőútig, majd a dűlőút nyomvonalát követi K-i irányban kb. 100 m-t. A két szakaszon 2 új régészeti lelőhelyet regisztráltunk. A területről általánosságban elmondható, hogy egy mélyen fekvő, vizenyős, egykori lápos vidék, melyet ÉNy–DK futású kisebb-nagyobb homokhátság tagolnak. Felszínükön a kisebb parcellák a belvíz miatt műveletlenek, gazzal benőttek.

A 100 m hosszú 2. szakaszt, egy 1450 m hosszú É–D irányú szakasz követi, mely É-on egy K–Ny irányú csatornánál fordul el K-nek. Itt további két lelőhelyet dokumentáltunk.

Beke-tó-sziget, Kossuth Tsz-től K-re (KÖH 77689): A Beke-tó-sziget Ny-i részén a Nagyhalász–Pátrohai csatornától É-ra, a mocsárból kiemelkedő homokháton újkőkori cserepeket gyűjtöttünk. A K–Ny tengelyű lelőhely kiterjedése 350×200 m.

Lázi É, Kossuth Tsz-től ÉK-re (KÖH 47218): Az előző lelőhelytől kb. 150 m-re É-ra jelentkező ÉNy–DK tengelyű, ovális lelőhely. A Beke-tó-sziget Ny-i oldalánál kezdődik és átnyúlik a Vári-dűlő területére is. Kiterjedése 850×250 m. A felületét borító őszi vetésben őskori (bronzkori) leleteket gyűjtöttünk.

Beke-tó-szigettől-Ény-ra (KÖH 77691): Az előző lelőhelytől kb. 150 m-re ÉK-re, a Beke-tó-sziget ÉNy-i oldalánál húzódó kisebb homokhátságon jelentkező ÉNy–DK tengelyű ovális

lelőhely. Kiterjedése 350×80 m. A dombot borító kukoricásban Árpád-kori leleteket gyűjtöttünk.

Vár alatt, Ülő-dűlő (KÖH 47213): Az előző lelőhelytől kb. 150–200 m-re ÉNy-ra, a Nagy-tó és az Ülő-dűlő között elhelyezkedő homokháton jelentkező, É–D tengelyű lelőhely. Kiterjedése 950×350 m. A Ny-i oldalát borító repcésben Árpád-kori leleteket gyűjtöttünk.

A negyedik, 860 m hosszú szakasz az előbbi csatorna É-i oldalán halad K-i irányban egy ÉNy–DK irányú csatornáig. Ez a szakasz a rossz időjárási és terepi körülmények miatt kutathatatlanul minősült. A környéken talált régészeti lelőhelyek alapján, valamint, hogy e szakaszon található a környék egyik legnagyobb magaslata (96 m) ezért e szakaszon sem zárhatjuk ki további régészeti lelőhely előkerülését.

Munkatársak: Kiss László rajzoló, Mester Andrea gyűjtésménykezelő, Bocz Péter régésztechnikus (Jósa András Múzeum).

SCHOLTZ RÓBERT

64. Dencsháza, Bártya-dűlő (KÖH 90743)

(Baranya megye) Ró

Egy helyi lakos római kori fémtárgyakat szolgáltatott be a területéről. A 4. századra keltezhető bronzérmék, 2 hagymafejes, egy *auccissa*, és egy lemezfibula alapján római kori temető található a dűlőben.

KOVALICZKY GERGELY

65. Derekegyház határa (Csongrád megye) Sza, Á, Kú

2011. június 2. és augusztus 25. között a szentesi Koszta József Múzeum próba- és megelőző feltárást végzett a tervezett kerékpárút nyomvonalának 0+866,29 és 3+354,25 km-szelvénye között, 3,5 m szélességben. A terület általános talajösszetételéről, rétegzettségéről egy, a nyomvonalban lemélyített talajkutató szelvény segítségével győződünk meg.

Keleti-sor (KÖH 17747): A próbafeltárást során megállapítottuk, hogy a 18. lelőhely teljes nyomvonalba eső felülete erősen bolygatott. A korábbi bolygatással kevert humuszos betöltésből gyéren szarmata kerámia került elő. Bebizonyosodott, hogy a korábbi vezetékfektetési munkálatokkal szarmata település emlékeit ásták szét, ill. bolygatták meg.

Paptelek, Hajdú-tanya (KÖH 17749) és Lászlótelek, Csikó-tanya (KÖH 17752) lelőhelyek: Az egymás közvetlen közelében lévő lelőhelyeken egyszerre kezdtük meg a munkát. Bebizonyosodott, hogy a 20. és a 23. lelőhelyek nem választhatók szét, a nyomvonalba eső területen az objektumok egybe értek.

A 20. lelőhelyen főként szarmata és Árpád-kori település-maradványok (gabonás vermek, kutak, karámot körítő és vízlevezető árkok, ház), összesen 24 objektum került napvilágra. A viszonylag nagy méretű beásások stratigráfiai helyzetéből látható, hogy a vizsgált helyszínen mindkét időszakban, több periódusban megtelepültek az emberek. Az Árpád-kori ház az un. „nyeles típusba” tartozott, azaz vízszintes kéményes megoldással füsttlenítették.

A 23. lelőhely többretegű Árpád-kori falu maradványát (házak, kutak, vermek, kemencék) és szarmata temető részletét, valamint kora újkori – valószínűleg – magányos település hagyatékát tartalmazta, összesen 50 jelenséget bontottunk ki. Figyelemre méltóak voltak az Árpád-kori oszlophelyek. Mivel a szarmata és az Árpád-kori humuszt is megtaláltuk a területen, néhány jelenséget csaknem az egykori járószintről indulva figyelhettünk meg. Így kiderült, hogy a földbe mélyített házak mellett, ill. a felszíni épületek számára lépcsősen alakították ki az oszlogödröket. A szarmata temetőnek a sírjait vagy korabeli rablások, vagy az Árpád-kori település objektumai bolygatták meg. Ennek ellenére egy teljes szarmata fegyverzet, egy másiktól római pénzmelléklet is előkerült.

Munkatársak: Cselédes Szilvia és Szabó Krisztina régészek, Orosz Ferenc technikus, valamint az SZTE Régészeti Tanszék hallgatói.

BÉRES MÁRIA

Dombóvár-Újdombóvár, Fehérhídi-dűlő (Gunaras agyagbánya) (KÖH 22962)

(Tolna megye)

A 2011–2012-ben végzett kutatásokat összefoglalóan lásd a 2012. év jelentései között.

66. Dombóvár-Mászlonypuszta, Szilfa-dűlő (KÖH 78021)

(Tolna megye) Ő

2011. május 23-án a középkori, templommal is rendelkező Mászlony falu helyét kerestük. Mászlonypusztától D-re, a Perékaci-árok K-i felén, a puszta széle és a tőle D-re kb. 500 m-re fekvő facsoport (tanyahely) között egy Ny felé enyhén benyúló földnyelven kevés jellegtelen őskori cserépet gyűjtöttünk a száraz szántásban.

Munkatárs: Czövek Attila (WMMM).

K. NÉMETH ANDRÁS

67. Dombóvár határa (Tolna megye) Ő, B, Kö, Kú

A Dombóvár térségi szennyvízelvezetés és tisztítás kiépítése közcélú vízi létesítményeinek kivitelezése során, 2011. szeptember 2. és december 8. között az alábbi lelőhelyeken végeztünk régészeti szakfelügyeletet és megelőző régészeti feltárást.

Fatelitő (II. utca) (KÖH: 22964): 100 m hosszban, 0,6 m széles közműárkot ástak. Egyetlen zárt régészeti objektumot figyeltünk meg. A gödör mészköves betöltésében leletanyag alig volt, a beásás a törmelék alapján kora újkori lehetett.

Gunaras, IX. utca, 65195/1. (KÖH 72139): A 27. sz. ház előtti részen futó gerincvezetéknel egy késő bronzkori gödröt bolygattak meg. A 120 cm széles, 190 cm-re lemélyedő, méhkas alakú gödör betöltése felül világosbarna humusz volt, amely jól elkülönült a sárga löszös altalajban. A beásás alsó, 15–20 cm vastag részén fekete, égett, kormos, hamus talajt figyeltünk meg, amely helyenként egészen vörösre égett. Ebben, és csak